

Телиус С. С.

студент 2-го курсу факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЗМІНИ В ОРГАНІЗАЦІЇ І ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ АДВОКАТУРИ УСРР ПІСЛЯ СУДОВОЇ РЕФОРМИ 1922 РОКУ

У 1922 р. відбулася судова реформа, яка стосувалася організаційного оформлення адвокатури. У «Положенні про судоустрій УСРР» встановлювалася Медина система судових установ: народний і губернський суди, Верховний суд УСРР. Для забезпечення юридичної допомоги громадянам у цивільних та кримінальних справах діяли колегії правозаступників. Колегії правозаступників діяли пригубернських відділах юстиції; оплата проводиться за такою, а у певних випадках громадян звільняли від оплати.

У жовтні 1922 р. було прийнято Положення «Про адвокатуру УСРР». 14 листопада 1922 р. НКЮ УСРР затвердив інструкцію про організацію губернських колегій оборонців у кримінальних та цивільних справах. Положення «Про адвокатуру» визначало, хто міг стати членом колегії: це були особи, які мали стаж роботи не менше двох років в органах юстиції або мало практичну підготовку, ступінь і порядок визнання якої встановлювався інструкцією НКЮ. Містився в ньому і перелік осіб, які не могли бути членами колегії оборонців: неповнолітні, які не мають виборчих прав; особи, які перебувають під слідством і судом; обмежені в правах за судовим вироком; особи, які перебувають під опікою; особи, виключені з колегії оборонців. (Молдован А. В., Тилик Т. М., Адвокатура України. Навчальний посібник. — 2013. — С. 23.)

Члени колегії оборонців не мали права працювати в державних установах чи підприємствах, за винятком перебування на виборних посадах, науковій та викладацькій роботі.

На членів колегії оборонців покладалися такі обов'язки:

- участь у кримінальних і цивільних справах за призначенням;
- ведення справ за призначенням або за погодженням в адміністративних органах наділених судовим правами;
- складання паперів у судових й адміністративних справах, актів і договорів, надання усних і письмових порад;
- обов'язкова участь у загальних зборах оборонців свого судового округу;

Загальні збори колегії обирали президію на один рік. До повноважень зборів належали питання: скликання загальних зборів, обирання президії й заслуховування її звіту, обговорювання загальних питань діяльності колегії. Президія також розглядала заяви про вступ у члени колегії, здійснювала нагляд за виконанням членами колегії їхніх обов'язків, організовувала юридичні консультації. До членів колегії оборонців встановлювалися такі дисциплінарні стягнення, які могла накладати президія колегії: попередження, штраф, догана, виключення з колегії

Також у Положенні «Про адвокатуру УСРР» було встановлено порядок оплати праці членів колегії:

- підсудні в справах, у яких участь оборонців була обов'язковою, та особи, визначені спеціальною постановою суду незаможними, звільнялися від плати в кримінальних і цивільних справах;

- робітники державних підприємств, червоноармійці, військовослужбовці оплачували послуги оборонців за такою;
- в інших випадках винагорода оборонців визначалася за взаємною згодою із заінтересованою стороною;

Члени колегії зі своєї винагороди вносили у фонд колегії певне відсоткове відрахування, що встановлювалося НКЮ. Цей внесок становив 3 % з кожної плати, що надходила члену колегії.

Однією з перших у листопаді 1922 р. була створена Чернігівська губерньська колегія оборонців, у складі якої було 65 членів.

У березні 1923 року були організовані Одеська, Полтавська, Харківська колегії захисників. На цей час налічувалося 1446 адвокатів.

У 1924 р. були затверджені Основи судоустроїв ССРР і союзних республік, у яких зазначалося, що для надання юридичної допомоги і судового захисту засновуються колегії правозаступників

У 1928 р. колегія НКЮ республіки прийняла постанову «Про реорганізацію колегій захисників», у якій йшлося про добровільний перехід захисників на колективні форми

У 1929 р. НКЮ затвердив Положення «Про колективні форми роботи колегій захисників». Цим документом приватна практика скасовувалася, встановлювався єдиний колектив захисників всіх членів округу. В цей же рік майже на півтори тисячі скоротилася кількість захисників. Це пояснювалося переходом на колективні форми роботи і впорядкуванням складу колегій.

Положення «Про адвокатуру» лише в загальних рисах озвучувало ідею створення колегій захисників. Колегії створювалися у кожній губернії при губерньських судах, а нагляд за їхньою діяльністю покладался на суд, виконком та прокуратуру. Отже, після невдалих спроб вигадати щось нове більшовики повернулися до форми організації адвокатури, створеної реформою 1864 рік.